

TASUKO-hanke

Tasa-arvo- ja sukupuolittietoisuus opettajankoulutuksessa (TASUKO) -hanke

Opetusministeriön rahoittaman (2008 - 2011) hankkeen tarkoituksena on ollut edistää tasa-arvo- ja sukupuolittietoisuutta koskevaa kehittämistyötä kaikissa opettajankoulutusta antavissa yliopistoissa. Hankkeessa kehittämistyötä tehtiin yliopistojen suomen- ja ruotsinkielisen lastentarhanopettajan-, luokanopettajan-, aineenopettajan- ja erityisopettajankoulutuksessa, opinto-ohjaajakoulutuksessa sekä harjoittelukouluissa. Tavoitteena oli, että yliopistot sitoutuisivat hankkeen aikana opettajien koulutuksen tasa-arvo- ja sukupuolittietoisuutta koskevaan jatkuvaan kehittämistyöhön.

Tasa-arvo- ja sukupuolittietoisuus tarkoittaa hankkeessa tietoisuutta siitä, että kasvatuksen ja koulutuksen käytännöissä rakentuu erilaisia sosiaalisia ja kulttuurisia eroja, eriarvoisuuksia ja toiseuksia. Se tarkoittaa myös tietoisuutta siitä, että käytäntöjä on mahdollista muuttaa. Sukupuoli risteytyy muiden luokitusten kuten etnisyyden, iän, seksuaalisuuden, vammaisuuden ja terveydentilan kanssa. Se kietoutuu myös objektiivisiin pakkoihin kuten alueellisiin ja paikallisiin mahdollisuuksiin ja eroihin. Muutos alkaa arjen käytäntöihin sisältyvien sukupuoleen ja muihin luokituksiin liittyvien itsestäänselvyyksien näkyväksi tekemisestä ja kyseenalaistamisesta. Sitä varten tarvitaan tietoa, jota tarjoavat aihepiiriä koskeva tutkimus, erityisesti kasvatustieteellinen nais- ja sukupuolentutkimus sekä erilaisissa tasa-arvohankkeissa tuotettu ja raportoitu kokemuksellinen osaaminen.

Hankkeen taustalla on tasa-arvolaki, jonka mukaan "(v)iranomaisten ja oppilaitosten sekä muiden koulutusta ja opetusta järjestävien yhteisöjen on huolehdittava siitä, että naisilla ja miehillä on samat mahdollisuudet koulutukseen ja ammatilliseen kehitykseen sekä että opetus, tutkimus ja oppi-aineisto tukevat tämän lain tarkoituksen toteutumista." (Laki 609/1986, 5§). Hanke toteuttaa hallitusohjelmaa, jossa "(t)asa-arvotietoisuutta lisätään peruskouluissa, ja opettajankoulutukseen ja lastentarhanopettajien koulutukseen sisällytetään sukupuolittietoista opetusta." (Hallitusohjelma, 21). Hanke on yksi hallituksen tasa-arvo-ohjelman 2008-2011 kärkihankkeista (Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisu 2008:21).

Keskeistä Tasuko-hankkeessa on ollut opetussuunnitelmien kehittäminen. Hankkeen aikana eri yliopistoissa on sisällytetty aihealueen opetusta yksittäisiin opintojaksoihin. On myös toteutettu valinnaisia, aihealueeseen keskittyviä kursseja. Opetusharjoitteluun on osassa harjoittelukouluista sisällytetty tehtäviä, joissa tasa-arvoon ja sukupuoleen liittyviä kysymyksiä pohditaan. Tutkintovaatimuksiin on sisällytetty aihealueen kirjallisuutta. Useissa yliopistoissa on toimittu yhteistyössä naistutkimusyksiköiden kanssa. Opiskelijapalautte on ollut pääosin kiittävä, ja opiskelijat ovat toivoneet opetusta sisällytettäväksi koulutuksiinsa.

Lapin yliopistossa sukupuolittietoista opetusta on annettu 20 vuoden ajan. Opetuksen merkityksellisyydestä ammatissa toimivien opettajien, kouluttajien ja opiskelijoiden kannalta on vastikään ilmestynyt tutkimus (Vidén & Naskali 2010). Tutkimuksen ja hankkeessa saatujen kokemusten pohjalta näyttäisi olevan parasta, jos aihealueeseen tutustuminen voisi alkaa aivan opintojen alkuvaiheessa, mieluiten jo pääsykokeiden yhteydessä. Eri yhteyksiin sijoitetun opetuksen lisäksi toivottavaa olisi, että aihepiiri tulisi käsitellyksi teoreettisesti ja käsitteellisesti omana kurssinaan. Teoreettisen tiedon soveltaminen voitaisiin luontevasti järjestää opetusharjoittelun yhteyteen.

Pitkän aikavälin tavoitteena on rakentaa tasa-arvo- ja sukupuolittietoisuus erillisen teeman sijasta orientaatioksi koulutuksiin. Sisällöllinen kehittäminen tapahtuu käsikädessä pedagogisen kehittämisen kanssa. Sukupuolisensitiivistä pedagogiikkaa on hankkeessa pohdittu kahdessa kasvatustieteen päivien esiseminaarissa, Turussa 2008 ja Tampereella 2009. Keskeistä näyttäisi olevan sen pohtiminen, millaisia eroja pedagogisessa suhteessa tulee tuotetuksi ja miten voisi tehdä toisin. Opettajuudessa se tarkoittaa jatkuvaa reflektointia sen suhteen, miten käsittää tasa-arvon, sukupuolen ja muut erot. Sukupuolisensitiivisyys olisi hyvä sisällyttää yliopistopedagogiikkoihin.

Kehittämistyössä kouluttajat tarvitsevat täydennyskoulutusta aihepiiristä. Hankkeessa on järjestetty koulustilaisuuksia Oulun yliopistossa Kajaanissa ja Oulussa, Tampereen yliopistossa, Itä-Suomen yliopistossa ja Åbo Akademiassa. Tilaisuudet ovat saaneet osallistujilta kiitosta. Niihin osallistuminen on kuitenkin ollut kouluttajien tiiviissä työjärjestyksissä vaikeasti järjestettävissä. Täydennyskoulutusta voisi olla parasta järjestää valtakunnallisesti opetus- ja kulttuuriministeriön toimesta. (ks. [Ideoita koulutuksiin](#))

Kehittämistyö linkittyy yksiköiden sekä henkilöstöä että toimintaa koskevaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitteluun. Suunnitelmat voi yhdistää, ja ne on hyvä tehdä mahdollisimman konkreettiseksi.

Hankkeen tueksi ja arvioimiseksi sekä kehittämistyön jatkuvuuden resurssiksi hankkeessa tehtiin pienimuotoisia tutkimuksia ja kartoitettiin tutkimustarpeita tulevan kehittämistyön tueksi tehtävää tutkimusta varten.

Hanke koostui eri yliopistoihin perustetuista osahankkeista. Hanke koordinoitiin Helsingin yliopiston kasvatustieteen, 1.1.2010 alkaen käyttäytymistieteiden laitoksessa, ja siitä vastaa professori Elina Lahelma.

Katso

Julkaisuja

- [Raportti TASUKO-hankkeesta](#)
- [Toimintaa koskeva raportti](#)
- [Bäck, Viveca, Gullberg, Tom, Linnanmäki, Karin, Lithén, Michaela, Loo, Ann-Sofi & Porko-Hudd, Mia \(red.\) 2011. Genus i skola och utbildning](#)
- [Lahelma, Elina. 2011. Sukupuolittoisuutta kouluun ja opettajankoulutukseen: TASUKO-hankkeesta eteenpäin. Kasvatus 1/2011.](#)
- [Lehtonen, Jukka \(toim.\) 2011. Sukupuolinäkökulmia tutkimusperustaiseen opettajankoulutukseen.](#)
- [Norema, Anne, Pietilä, Penni & Purtonen, Tanja. 2010. Pipot tiedon tiellä. Sukupuolihuomioita opettajankoulutuksessa. Tasuko 2010.](#)
- [Suortamo, Markku, Tainio, Liisa, Ikävalko, Elina, Palmu, Tarja & Tani, Sirpa \(toim.\) 2010. Sukupuoli ja tasa-arvo koulussa. PS-kustannus.](#)
- [Syrjäläinen, Eija. 2010. Sukupuolittoisista tasa-arvokasvatusta. TASUKO-projekti.](#)
- [Ojala Hanna, Palmu Tarja & Saarinen Jaana \(toim.\) 2009. Sukupuoli ja toimijuus koulutuksessa. Vastapaino.](#)
- [Viden, Sari ja Naskali, Päivi. 2010. Sukupuolittoisuus Lapin yliopiston opettajankoulutuksessa Lapin yliopiston kasvatustieteellisiä julkaisuja 22.](#)

Posteri 2010

#Sivun alkuun

